

Folkevirke

TEMA:
Morgendagens bolig

Boformer i den 3. alder

Af Arne Rolighed, formand for Danske Pensionister, medlem af Ældrekommissionen

3

Retten til forskellighed og værdighed

Af Annemarie Balle, journalist

6

Albertslund arbejder for velfærd

Af Steen Christiansen, borgmester

12

Folkevirke

Social - kulturel - politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE.

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
e-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50,00 + porto.
Særpris for klassesæt.
Årsabonnement,
kr. 210,00 pr. år (incl. porto).

Redaktion

Annemarie Balle
(ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv.
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Ellis Grønvold
Britta Poulsen
Tove Hinriksen
Ellen Kristiansen
Tove Katstrup
Inger Margrete Christensen
Zara Y. Jensen
Ulla Lunde Hansen

**Folkevirke er grundlagt af Bodil
Koch i 1944 som en tværpolitisk
oplysningsbevægelse for kvinder.**

**Deadline for næste nummer:
15. oktober 2012.**

Oplag: 1.200.
Tryk: Aars Bogtryk & Offset,
tlf. 98 62 17 11,
aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen.
ISSN 0015-5845

FORENINGEN AF
DANSKE
KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Morgendagens bolig

Som englænderne siger »My home
is my castle«.

Ens bolig er en vigtig base, hvor
man som udgangspunkt selv be-
stemmer og selv bygger en pri-
vatsfære op.

I den senere tid har der været en
del debat om, hvordan boligerne
for ældre skal indrettes og om
bl.a. hvor store hensyn, der skal
tages til fx robotstøvsugere og
individuelle ønsker og behov, når
man flytter på plejehjem. Der her-
sker mange myter om, hvordan
dagens plejehjem drives og hvil-
ke tilbud, de ældre kan vælge
imellem. Nogle husker deres bed-
steforældres sidste år på et mørkt
plejehjem, hvor aktiviteterne be-
stod af tilbud, som den ældre
aldrig tidligere havde ønsket at
gøre brug af, men som nu var de
eneste.

Andre kommer jævnligt på et af
dagens moderne plejehjem med
tilhørende aktivitetscenter, hvor
debatten er levende, og hvor til-
buddene er mangfoldige og sva-
rer til dem, som de ældre hidtil
har haft lyst til at bruge.

Debatten om plejehjem er en nød-
vendig debat, da hjemmet er så

vigtig en del af ens liv. Samtidig
er det afgørende at huske på, at
beboere på dagens plejehjem i
mange tilfælde har ændret sig i
takt med, at man fra politisk hold
har lovgivet ud fra devisen »længst
muligt i eget hjem«. En politisk
vægtning, som bl.a. har betydet,
at mange er blevet demente og
meget omsorgskrævende, når de
flytter fra egen bolig og ind på et
plejehjem.

Når man hører på dagens debat-
ter, er det tydeligt, at økonomi-
en spiller en stor rolle, men det
er også tydeligt, at de indivi-
duelle hensyn vægtes. I dette
nummer af Folkevirke sættes
spot på ældre- og plejehjemsbo-
liger. Artiklerne afspejler for-
skellige holdninger, så læserne
selv kan få et godt afsæt i den
videre debat, hvor der skal tæn-
kes på både økonomi, lovgiv-
ning og individuelle ønsker hos
de ældre, der har behov for ek-
stra omsorg.

God læselyst og på gensyn i
Folkevirke!

Annemarie Balle

Indhold

Boforner i den 3. alder.	3
Retten til forskellighed og værdighed	6
Da plejehjem blev til hjem.	9
Albertslund arbejder for velfærd.	12
Et møde med verdenen på plejehjem.	14
Mindretal i Polen.	16
Folkevirke på Folkemødet '12.	18
Det kan vi bruge Folkevirke til! Hjælp til samarbejde	20
Verdens »bedste« lejr, Folkevirke til kongeligt Haveselskab	21
Det sker i Folkevirke i de næste måneder	22
Inspirationsweekend i Herning.	24

Boformer i den 3. alder

Arne Roligheds indlæg tager udgangspunkt i Ældrekommissionens anbefalinger om indretning af boliger til de ældste og svageste, der har brug for plejebolig eller plejehjem

Af Arne Rolighed,
formand for
Danske Pensionister,
medlem af Ældre-
kommissionen,
fhv. sundheds-
minister

“Når jeg bliver gammel, vil jeg bo lige ved siden af supermarkedet – for jeg vil ha’ besøg og se liv omkring mig”

Ensomhed dræber – sundhedsmæssigt er ensomhed lige så farlig som tobak og fedme. Og problemet er påtrængende: Ca. en tredjedel af beboerne på danske plejehjem får sjældent besøg mere end én gang om måneden. 12 procent vurderer, at de ofte er ensomme, og 29 procent siger, at de af og til er ensomme. Dansk forskning har skræmmende vist, at beboerne på plejehjem lige så ofte føler sig alene, bange eller urolige som ældre, der bor i egen bolig.

Sådan behøver det ikke at være! Noget kan man bygge og planlægge sig fra.

Danske Pensionisters råd til kommuner og arkitekter, der skal bygge boliger til gamle mennesker, er derfor: Læg plejehjemmene centralt og indret dem, så de lægger op til fællesskab og samvær. Byg dem midt i byerne, hvor der er liv f.eks. ved siden af supermarkedet, så det er let at smutte indenom, når ens ærinder er gjort. Integrer gerne med skoler og børnehaver. Lad dem være centrum for aktiviteter for områdets ældre, så pleje-

hjemmet føles kendt og fortroligt, hvis man får brug for at flytte ind.

Står foran massiv udbygning

Vi står foran en massiv udbygning af plejeboligpladser – i dag er der 227.000 mennesker over 80 år, om fyre år er tallet 555.000 – og selv om vi satser på at blive stærke gamle, der passer på os selv og hinanden, får vi brug for tusindvis af nye plejeboligpladser.

I Danmark har vi gode erfaringer med beskyttede boliger, med oldedkoller, med plejehjem. Vi ved meget om, hvordan boligerne skal indrettes for at fungere, og i Ældrekommissionens nye rapport »Livskvalitet og selvbestemmelse på plejehjem« peger vi på en række konkrete tiltag af betydning for trivsel på plejehjem.

En plejebolig er først og fremmest et hjem. Beboernes hjem. Giv mu-

lighed for at beboerne kan have planter og dyr. Byg køkkener, så det kan dufte af mad. Indret, så der er plads til liv. Skab fællesrum, hvor der er plads til bevægelse, fælles aktiviteter og besøg. Naturligvis skal beboeren kunne lukke sin dør og ha’ fred, men tænk ind i indretningen, at boligerne aldrig må komme til at fungere som isolationsceller.

Plejeboligerne skal indrettes så enkle og hverdagsagtige som muligt. Der skal være to værelser, og arkitekterne behøver ikke nødvendigvis at placere opholdsstuen op mod toilettet med en stor skydedør imellem. Boligen skal åbne sig mod den nye teknologi, som både kan være arbejdskraftbesparende og sikre beboeren en større integritet. I det gode plejehjem er der en forståelse for, at hjemmet er beboernes hjem, før det er nogens arbejds-

Ud over de helbredsrelaterede forhold har antallet af besøg stor betydning for ældres livskvalitet.

plads eller en »institution«, der tyranniseres af diverse tilsyn. Plejehjem og ældreboliger er hjem, hvor mange af os lever den sidste del af vores liv. De skal ikke indrettes som hospitaler. Gangarealerne skal være korte og afvekslende. De skal ikke være parkeringsplads for hjælpemidler, men må gerne indrettes med små hyggekroge med møbler. Der skal være mulighed for at komme ud, gerne i en have, der er indrettet som en række små forbundne rum, der er afskærmet fra vind og vejr, så der på samme tid er mulighed for at deltage i aktiviteter og sidde i ro. Der kan etableres små sansehaver, der kan være med til at stimulere livslysten hos fx demente.

Motivér til fællesskab

Fællesarealerne skal indrettes, så

de kan rumme ikke blot beboerne selv, men også folk udefra. Her kan byens kor lægge nogle af sine øveaftener, skolens guitarhold kan komme og vise, hvor dygtige de er blevet, og her kan pårørende og frivillige, der er gode til at læse op, komme og gi' beboerne en hyggelig eftermiddag.

Socialstyrelsen, Vejle Kommune og Designskolen Kolding er i gang med et projekt på en institution for udviklingshæmmede, »Design af relationer«. Opgaven er at finde ud af, hvordan det bliver lettere både at få gæster og være gæst, og erfaringerne vil givet kunne bruges på alle danske plejehjem. Tænk hvis hvert plejehjem og ældrecenter var indrettet, og der var lagt op til, at hver gæst ikke blot besøgte sin egen pårørende, men også de andre.

Tænk hvor godt det ville være for de mange, der stort set aldrig får besøg.

Skab plads til de frivillige

»Vi kommer til at mangle hænder på arbejdsmarkedet«. »De frivillige er forudsætningen for velfærdsstatens videre udbygning«, lyder det i den offentlige debat.

Det kan godt være rigtigt. Så sats på at skabe plads til frivillige, så de også kan bidrage til at mindske ensomheden. Indret et lille rum – en slags skurvogn – som de frivillige kan have som basis, så det er let for dem at være på plejehjemmet. De er ønskede og vigtige.

Målet er, at alle plejehjem skal have tilknyttet frivillige. I dag er der kun frivillige på to tredjedele af plejehjemmene, selv om stadig flere

Indret ældreboliger med fællesarealer, så de kan rumme ikke blot beboerne selv, men også folk udefra. Her kan byens kor lægge nogle af sine øveaftener, skolens guitarhold kan komme og vise, hvor dygtige de er blevet, og her kan pårørende og frivillige, der er gode til at læse op, komme og gi' beboerne en hyggelig eftermiddag, skriver Arne Rolighed. - Her er en gruppe ældre ved at lære at spille wii-bowling. Foto: Jens Bach.

tilbyder sig. Undersøgelser har vist, at hver tredje dansker arbejder som frivillig, og at lige så mange siger, at de vil sige ja, hvis nogen beder dem være frivillig. Om få år vil der i Danmark være mere end 1 million ældre over 65 år. Samtidig vil færre hænder i den produktive alder udfordre ældreomsorgen. Det frivillige arbejde vil være en forudsætning for at realisere målsætningen om en ældreomsorg, der sikrer alle et ordentligt liv – hele livet. De frivillige er en vigtig faktor og skal indtænkes, når der planlægges plejehjem.

Demente har brug for særlige boliger

De demente udgør et helt særligt problem, når man skal skabe boliger til gamle. Størstedelen af beboerne i dagens plejeboliger er over 80 år, alle er svage og plejekrævende, og en stigende andel lider af demens, anslået mellem 50 pct. og 80 pct. af plejeboligbeboerne. Der er tydeligt behov for langt flere boliger til demensramte. I Danske Pensionister blev vi for nylig kontaktet af en kvinde, hvis mor var blevet tilbudt en bolig henholdsvis 40 km. og 50 km. fra hendes hjem. Det var de eneste to tilbud til den demente mor, kommunen havde. Det er uanstændigt at flytte en dement kvinde så langt væk fra det kendte og fra familien. Der er behov for at bygge flere boliger til netop denne gruppe.

De skal have et helt særligt tilbud. Sygdommen er karakteriseret ved, at den demente er rum- og retningsforstyrret og derfor har svært ved at orientere sig. Der bør derfor være en god og enkel planløsning, vægge og døre bør have forskellige farver, og der bør være et særligt kendemærke på døren, så beboeren kan kende sit eget hjem. En god akustik og et godt lysindfald har også stor betydning for demente beboeres trivsel. Det vil endvidere

være ønskeligt med trygge haveanlæg tilknyttet de dementes boliger. Haven, bevægelsesmuligheden og den friske luft kan imødegå megen aggressiv konfrontation.

Mere viden

Oplevelsen ved at bo på plejehjem/plejebolig varierer meget fra sted til sted. Men hvad kan forklare denne forskel?

Forskerne ved SFI, der står bag rapporten »Omsorg og livskvalitet i plejeboliger« – Tine Rostgaard, Rikke Nøhr Brüner og Torben Fridberg – har fundet store forskelle mellem plejeboligerne angående det gennemsnitlige niveau for beboernes omsorgsbetingede livskvalitet. Derimod har de ikke kunnet finde karakteristika ved plejeboligerne, som kan bidrage til at forklare disse forskelle. De har medtaget to forhold på plejeboligniveau, nemlig antal pladser i plejeboligen, som udtryk for plejeboligens størrelse, og spørgsmålet om plejeboligen er kommunal eller har andre ejere. Ingen af disse forhold bidrager til at forklare hverken forskellene på individniveau eller forskellene på institutionsniveau. Ud over disse to karakteristika har en lang række institutionsfaktorer løbende været inddraget i analyserne, uden at de har kunnet bidrage til en forklaring. Det gælder forhold som fx antal fuldtidsansatte i forhold til antal fuldtidspladser og antal timer til assistenter/hjælpere m.fl. i forhold til antal pladser, oplysninger fra plejepersonale om arbejdsmiljø samt beboergennemsnit af forskellige helbredsoplysninger, som kunne angive, om plejeboligen har mange beboere med svære problemer eller ej.

Det betyder ikke, at der ikke kan være forskel på selve plejeboligernes betydning for de ældres omsorgsbetingede livskvalitet. Faktisk skulle ca. 30 procent af variationen i de ældres omsorgsbetingede

livskvalitet kunne forklares ved forskelle på plejeboligniveau, siger forskerne.

Vi ved, at arkitekturen betyder meget for både beboere og ansatte. Slutopfordringen skal derfor være: Opsaml erfaringer og start forskning om både arkitekturens og planlægningens betydning for livskvaliteten på plejehjem og ældreboliger. Der skal bygges tusinder og atter tusinder ældreboliger/plejehjemspladser de kommende år. De investeringer, vi står overfor de kommende år, er så enorme, at det må være rimeligt, at både kommuner og arkitekter får et mere sikkert grundlag at bygge på.

FAKTA

- Mere end 40.000 ældre over 65 år bor i dag i en plejebolig eller på et plejehjem, og hver fjerde dansker flytter i slutningen af livet ind i en plejebolig.
- Demografiske fremskrivninger viser, at der frem mod år 2030 vil være behov for yderligere 50.000 plejeboligpladser (Institut for fremtidforskning, 2004).
- Ud over de helbredsrelaterede forhold har antallet af besøg stor betydning for ældres livskvalitet.
 - Fra SFIs »Omsorg og livskvalitet i plejeboliger« af Tine Rostgaard, Rikke Nøhr Brüner og Torben Fridberg.
- Rapporten kan downloades på SFIs hjemmeside, Ældrekommissionens rapport på Socialministeriets hjemmeside.

Retten til *forskellighed*

– sådan skal nogle af grundpillerne være i plejehjemmene, mener

Af Annemarie Balle,
journalist

- Vi fødes som originaler, men dør som kopier – og det er ikke værdigt, lyder det fra folketingsmedlem Thyra Frank, som i 23 år har været leder af plejehjemmet Lotte i København – og har arbejdet på plejehjem i 37 år.

Thyra Frank har været langt fremme i debatten om, hvordan plejehjem skal drives, og har været fortalende for, at der skal gives plads til forskelligheder og plads til, at den ældre fortsat kan leve et liv med plads til forskelligheder og med mulighed for at dyrke interesser. Der er intet i vejen for, at plejehjemmene kan blive så rummelige, men i dag er det desværre de færreste, der er det. Alt for mange plejehjem drives ud fra lovgivernes og de kommunale lederes egne ønsker om, hvordan en god hverdag ser ud.

Men lovgiverne og de kommunalt ansatte er jo midt i en aktiv hverdag, hvor de har helt andre behov. Når man taler om en hverdag på plejehjemmene, er det vigtigt, at man skubber sine egne behov i baggrunden og i stedet har fokus på, hvad de ældre har behov for.

De ældre, plejetrængende har nogle andre behov, og dem skal plejehjemmene kunne rumme – og være opmærksomme på i hverdagen.

Desværre er det ikke sådan – og det, tror jeg, er en af grundene til, at plejehjemmene generelt set har fået et dårligt omdømme. Men sådan behøver det ikke at være, selv

om vi jo alle ved, at et ophold på et plejehjem slipper man ikke levende fra. Men det, synes jeg også, er i orden at gøre sig klart, at livet slutter en dag.

Der er ingen grund til at tage livet af døden, men det er vigtigt, at vi tilbyder nærvær på plejehjemmene. At der fx er nogle til at holde en i hånden, når man skal dø.

Jeg tror også, at livet bliver mere nærværende, når man accepterer, at det en dag er slut. Når man er helt på det rene med livets forgængelighed, husker man også at sige tak og lever måske også livet som et lidt mere generøst menneske, siger Thyra Frank.

Ældres behov

Det er vigtigt med nærvær og personlig kontakt med den enkelte beboer, for man skal huske på, at vi her i Danmark i de seneste mange år har ført en politik, hvor ældre skal blive længst muligt i eget hjem. Det har den konsekvens, at mange

ældre i de sidste par år har fået et stigende behov for pleje til de daglige opgaver med bl.a. personlig pleje, rengøring og madlavning. Mange ældre kan ikke selv komme ud, så mange ender med at sidde hjemme alene – og ensomheden kommer snigende. Desuden dufter der ikke længere af frisk mad, da måltiderne blot varmes i en mikroovn.

Når de ældre kommer på plejehjem, kan man da også tydeligt se konsekvenserne. Mellem 60 og 70 procent af de ældre er underernærede, og der er rigtig mange, der er kede af det. Nogle er så kede af det, at de får piller, som skal mildne deres depressive tilstand. Der er desuden mange, som har diagnosen demens, så de ikke er i stand til at orientere sig og har særlige behov for tryghed og regelmæssighed i deres hverdag.

Men selv med de svækkelser er der ingen tvivl om, at de ældre kan glæde sig over oplevelser, være til

Thyra Frank,
folketingsmedlem:

“Det er ikke rimeligt, at blot fordi en borger er blevet ældre, så skal der slækkes på kvaliteten, eller at den ældre skal miste nogle af sine rettigheder”

Er værdighed

folketingsmedlem Thyra Frank

stede i nuet, og at man kan vække minder hos dem ved bl.a. at spille musik og lade dufte fra køkkenet brede sig.

Derfor synes jeg også, at det er vigtigere at have fokus på disse områder, end at fx hver plejehjemsholig har egne kogeplader.

For mig at se er det ud fra økonomisk tænkning, at der er et tekøkken med kogeplader i plejehjemsholiger, for når de er dér, så gives der støtte til byggeriet. Men erfaringen viser, at det er en meget lille del af kogepladerne, der er tilsluttet, for de demente kan ikke finde ud af at bruge dem. Desuden er der fare for, at de demente tænder dem og bliver forbrændte.

I dag tales der også meget om, at der skal være et toilet til hver beboer. Men de demente beboere er ligeglade – de kan ikke finde ud af selv at gå på toilettet, men skal følges af en. Og snakken om, at det er en menneskeret at have sit eget toilet, kan jeg slet ikke følge. Jeg har aldrig i hele mit liv haft mit eget toilet – og jeg føler, at jeg har haft et godt og lykkeligt liv. Min lykke er ikke afhængig af eget toilet, men af, at jeg er omgivet af nogle, der kan lide mig – at der er nogen til holde af og om en. Og til at holde en ud.

Jeg synes i øvrigt, at der er et paradoks i, at der aldrig har været så mange toiletter på plejehjemmene som i dag, men samtidig kan vi konstatere, at der heller aldrig har været så stort et forbrug af bleer som i dag.

Glæde og nærvær

Begreber som nærvær og glæde går igen, når Thyra Frank taler om livet på plejehjem. For, som hun siger, når vi skal ansætte perso-

nale til plejehjemmene, skal de »heart huntet« og ikke »head huntet«, for det er afgørende, at personalet kan være nærværende og er indstillet på et samvær med beboerne.

Når man ser på statistikkerne, så er der alt for mange ældre, som dør af ensomhed. Er man ensom hjemme i sit eget hjem, kan det være slemt, for i eget hjem sidder man jo alene, så der er en forklaring på, at man kan føle sig ensom. Men sidder man på et plejehjem og føler sig ensom, så er det forfærdeligt, for her er man jo omgivet af mennesker. Mennesker, som man bare ikke kan være sammen med, fordi man sidder alene på sin egen stue, og personalet har ikke mulighed for hele tiden at sidde inde hos den enkelte beboer. Eller endnu værre, personalet har travlt med administrative opgaver og har forskanset sig bag deres lukkede kontordøre.

Et værdigt liv

Et andet fokusområde for Thyra Frank er retten til forskellighed og et værdigt liv.

- Med dagens stramme lovkrav og ønsket om særlige tilskud til støttebyggeri gør, at plejehjemmene bliver ensliggjorte, og det er antallet af kvadratmeter, eget toilet og eget tekøkken, der er det afgørende, mens plejehjemmets hjerteområde – køkkenet – er fjernet. I dag får langt de fleste beboere mad fra et storkøkken, og dermed er de dejlige dufte væk fra plejehjemmets gange.

Det er en skam, for fx demente kan stadig huske dufte og generelt øger det beboernes appetit, når de kan lugte god mad. De glæder sig til måltidet og spiser også mere.

Det at spise mere er en vigtig pointe for Thyra Frank, for hun minder om, at omkring 60 procent af de ældre beboere, som flytter ind, er undervægtige.

Deres fejlernæring skyldes både ensomhed og manglende appetit, men også det, at de ikke kan lide den massefabrikerede mad.

Hvis plejehjemmet har sit eget køkken, så kan dagens retter afpasses efter beboerne. Man kan fx have en ordning med, at hver beboer får en af sine livretter serveret en-to gange om måneden. Det vil betyde en afvekslende stribe af middagsretter og samtidig også sikre, at der som regel er en ret, som den enkelte kan lide.

Det fælles køkken og en god opholdsstue er også en forudsætning for et godt liv på plejehjemmet. Det er her, beboerne kan mødes og snakke og føle sig som en del af et fællesskab. Det er vigtigt, at ensomheden undgås, for ensomhed er en af de allerstørste dræbere.

For at overbevise sig om det, behøver man blot at kigge på statistikkerne over selvmord blandt ældre over 65 år – det er en af de største dræbere.

De seneste opgørelser viser, at befolkningen over 65 år udgør 17 procent af den danske befolkning, men den befolkningsgruppe tegner sig for 34 procent af selvmord. Det er noget, der ikke tales så

meget om, men det er tankevækkende. Min erfaring siger mig, at de ældre, som vælger at begå selvmord, har følt sig uværdige, ikke usete.

Vi må derfor sikre, at plejehjemmene bliver indrettet, så beboerne føler sig godt tilpas. Føler, at de er med i et fællesskab og kan have et værdigt liv, hvor de har mulighed for at vælge det, de gerne vil have og ikke blive underlagt en ensliggørelse. Der sker voldsomme overgreb på ældre, når de ikke får lov til at vælge det liv, de gerne vil føre – og som de hidtil har haft mulighed for at føre. Årene på plejehjemmene skal også kunne rumme de vaner og uvaner, som beboerne hidtil har haft.

På plejehjemmet Lotte har vi forsøgt at afdække beboernes ønsker og behov så præcist som muligt ved bl.a. at få beboerne og deres pårørende til at skrive en »Livshistorie«. Fra plejehjemmets side har vi en skabelon med nogle hovedspørgsmål, som vi gerne vil have svar på – og så ser vi, at der altid skrives væsentligt mere. Det er et rigtig godt arbejdsblad for personalet og kan give anledning til megen samtale. Plejehjemmet Lotte var et af de første plejehjem til at sætte det i system, og jeg har været rundt flere steder i Norden for at fortælle om idéen og de store fordele, man kan opnå ved det, fortæller Thyra Frank.

Kvalitet

Uanset om Thyra Frank taler om maden, den personlige pleje eller samværet, så går der en rød tråd i hendes ønske om kvalitet.

- Det er ikke rimeligt, at blot fordi en borger er blevet ældre, så skal der slækkes på kvaliteten, eller at

Desværre hører jeg ofte, at »det ikke kan betale sig at give de ekstra penge«, fordi de ældre ikke kan huske det bagefter. Men sådan skal man ikke se på det. Det er øjeblikket med glæde, der tæller. Det, at de ældre i øjeblikket oplever glæde, er afgørende – så pyt med, at de ikke kan huske det bagefter.

På plejehjemmet Lotte, hvor jeg har været leder, har vi altid satset på kvalitet – også når det gælder råvarer til måltiderne. Det kan godt være, at det har været lidt dyrere at købe ind, men modsat så mange andre steder, så har vi ikke smidt noget videre ud, så samlet set har det i hvert fald ikke været dyrere at købe kvalitet.

Men, tilføjer Thyra Frank, nu skal det jo ikke lyde som om, at jeg blot vil tilbage til »de gamle dage« og siger nej til alt nyt. Jeg synes, det er helt fint med robotstøvsuger. Men vel at mærke kun på de lange gange og på arealer, hvor det giver mening. Det gør det ikke inde på stuerne – og slet ikke, hvis der så pludselig

stilles krav om, at bestemte møbler ikke må stå der, eller at der skal flyttes rundt på møblerne. Det må ikke være teknologien, der bestemmer hverdagen.

Det må heller ikke være sådan, at teknologien erstatter det personlige nærvær. Robotstøvsugerne kan ikke give omsorg – den kan kun flytte støv.

den ældre skal miste nogle af sine rettigheder. Man ser det alt for mange steder, at der fx engages dårlige musikere til at synge og spille for og med de ældre. Men det er forkert. De ældre kan sagtens høre og mærke forskel på kvaliteten – også selv om de måske har glemt det minuttet efter.

Da plejehjem blev til hjem §§

For 25 år siden fik vi ældreboligloven – den er et helt centralt led i udviklingen af ældreområdet

Af Jesper Maabjerg, formand for Fonden Mariehjemmene

Der skete noget i 1980'erne og '90'erne på ældreområdet – ja starten var faktisk allerede i '70'erne. I forbindelse med sygekassernes nedlæggelse i 1972 blev hjemmehjælp, husmoderafløsning (nu midlertidig hjemmehjælp) og hjemmesygeplejen kommunaliseret, og i forbindelse hermed udvikledes efterhånden en samlet hjemmepleje i kommunerne.

Inspireret af de muligheder der lå i en effektiv hjemmepleje, som havde gode udviklingsmuligheder i forbindelse med den markante forbedring af boligkvaliteten i byerne og udviklingen af hjælpemiddelområdet, der skete i de år, tog man plejehjemsbegrebet til behandling. Skulle plejehjemmene være en form for hospitaler (og i centraladministrationen overføres til Sundhedsstyrelsen), eller skulle de fortsat være et led i kommunernes sociale indsats. Udviklingen i hjemmeplejen og plejehjemmene havde jo

også store konsekvenser for udviklingen af sygehusområdet.

Man havde på plejehjemsområdet sondringer mellem A-plejehjem, B-plejehjem og H-plejehjem (Psykiatriske plejehjem). A- og B-hjemmene dækkede over den sontring, der blev brugt i det daglige – Plejehjem og alderdomshjem.

Under temaet »Længst muligt i eget hjem« tog udviklingen fart i 1980'erne.

Man forbedrede løbende mulighederne med hjemmeplejen til, at ældre kunne forblive i deres hidtidige bolig, ligesom man efterhånden omdefinerede institutioner til »egne boliger«.

Ældreboligloven

Der var mange tilløb, og den store reform kom i 1987, hvor ældreboligloven var helt central. Dels erstattede ældreboligerne i realiteten pensionistboliger, beskyttede boliger og alderdomshjemmene, og dels blev det ikke længere muligt at bygge plejehjem, selvom der stadig var en hjemmel til at drive dem.

Den afinstitutionisering, som blev gennemført ved særforlovens nedlæggelse i 1980, skulle nu også gælde for ældreområdet.

Med ældreboligerne skabte man en boligform, hvor indretningen skal være handicapvenlig, boligen lejes på (næsten) normale vilkår, og den støtte, beboeren – som skal være pensionist – måtte have brug for, gives gennem hjemmeplejen. Boligerne er dyrere at bygge end normale boliger, så dels kræves det, at kommunen visiterer beboerne efter deres behov, og dels kan der samtidig gives en mere rundelig boligydelse, så huslejen faktisk bliver lavere for de pensionister, der er uden indkomst ved siden af folkepensionen, end i sammenligneligt nybyggeri.

På plejehjemsområdet ønskede man en normalisering af beboernes vilkår. Hidtil blev beboernes offentlige pension inddraget, når man kom på plejehjem, og samtidig krævedes en betaling på 60% af den indkomst, man havde udover den offentlige pension. Til daglige supplerende fornødenheder – fx cigaretter – udbetaltes et mindre beløb normalt kaldet »lomme penge« – omkring 100 kr. om ugen!

Nu indførte man så det, at beboerne skulle have udbetalt deres pension mod til gengæld at betale for de ydelser – bortset fra plejen – som de modtog på plejehjemmet.

Generelt blev al varig hjemmehjælp samtidig gratis.

Det betød, at beboerne skulle betale for bl.a. deres mad, sengelinned, tøjvask og fx vinduespudding.

Endvidere skulle der fastsættes en husleje efter nogenlunde gængse regler – dvs. at alle plejehjemsboligerne blev målt op og en leje fastsat, så den svarede til lejen fratrukket den boligydelse, man kunne få i almindelige boliger.

Kommunerne skulle fastsætte taksterne sådan, at der tilbage for en folkepensionist mindst blev et beløb svarende til det tidligere »lomme pengebeløb« pr. måned, når man modtog »den fulde pakke«.

Ældreboliger – plejeboliger

Efter nogle år, hvor der alene blev bygget ældreboliger, og plejehjemmene ikke blev moderniseret, ændredes lovgivningen, så det blev

præciseret, at ældreboliger kunne indrettes til meget plejkrævende beboere, og der kunne så til boligerne knyttes et fast personale – plejeboligbegræbet blev således indført.

Oftest brugtes dog betegnelsen »moderne plejehjem«, og som på ældreboligområdet er der normalt tale om handicapvenlige, toværelsesboliger. Det blev fastsat, at alle plejehjem efter en mindre årrække skulle kunne klassificeres som plejeboliger – en regel, der dog ikke er blevet håndhævet!

For at stimulere til en nedbrydning af grænser mellem de forskellige boligformer de ældre mennesker bruger, gennemførte man i begyndelsen af 1990'erne en uddannelsesreform på ældreområdet, så de uddannelser, der kendtes som fx hjemmehjælpere, plejehjemsassistenter, sygehjælpere, plejere, be-

skæftigelseshjælpere m.m., blev erstattet af social- og sundhedsuddannelserne i form af henholdsvis social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent (so-suhjælper og so-su-assistent). Disse uddannelser er i niveau under sygeplejerskerne, og er kernen i de uddannelser, personalet i ældreområdet har modtaget.

I dag er det ældreboliger og plejeboliger, der er grundstammen i de boligtilbud, der kan tilbydes voksne ældre og handicappede, når de har behov for varige boliger. For at understrege boligernes position som en del af det normale boligmarked, er ældre- og plejeboligområdet lovgivningsmæssigt inkorporeret i loven om almene boliger.

Ældreboliger bygges og drives ofte af almene boligselskaber, og plejeboliger drives normalt enten af

kommunerne eller af selvejende institutioner, med hvem kommunen har indgået en overenskomst om driften.

For at understøtte behovet for selv at bestemme er der tillige i 2002 indført en fritvalgs-ordning på dette boligområde. Det er nu sådan, at man ikke længere skal have en bestemt grund til ønsket om at bo i en anden kommune eller i andre boliger end dem, kommunen har tænkt sig at vælge. Man har en ret til selv at vælge.

Man vil dog altid stå i det dilemma, at ønsket om især en plejebolig ofte er akut, at plejeboliger først bliver ledige, når aktuelle beboere dør, samt at det jo altid er kommunen, der skal dække det offentliges udgifter til bl.a. plejen.

Så fritvalgs-ordningen har ikke ført til de store flytninger rundt i landet!

Friplejeboliger

Et sidste skud på plejeboligstammen er de såkaldte friplejeboliger. Der kom en friplejeboliglov i 2007, som giver muligheder for at etablere plejeboliger uden om det hidtidige system. Idéen var oprindeligt at indføre en parallel til friskolerne, men den statslige styring af dette område er så tæt, at ordet »fri« er blevet lidt af en tilsnigelse.

Principielt er friplejeboligerne et tilbud, hvor der skal praktiseres mindst den samme standard i form af boligkvalitet og pleje, som kendes fra de nye plejeboliger. Der er ikke overenskomst om driften med en kommune, og den, der driver friplejeboligerne, skal samtidig eje bygningerne. Efter 10 års drift skal de dog udbydes i licitation af Socialministeriet!!

Det er stadig kommunerne, der skal beslutte, om de ældre kan tilbydes en plejebolig, før man kan vælge at ville bo i en friplejebolig. Kommunen skal nemlig fortsat betale for bl.a. plejen, men nu på basis af statsligt fastsatte takster.

Der findes i dag kun ret få friplejeboliger. Der er snævre kvoter for, hvor mange der må etableres pr. år – hvad enten det er i form af omdannelse af eksisterende plejehjem eller i form af nybyggeri.

Det tog et par år, før loven kunne anvendes, fordi der skulle fastsættes mange bekendtgørelser, ligesom de evalueringer og forventede justeringer i loven ikke har fundet sted på trods af gentagne løfter herom, så derfor er området stadig præget af usikkerhed.

Alt i alt må udviklingen over de seneste ca. 25 år siges at være enorm.

Målsætningen, at de ældre skal opfatte deres bolig som deres egen private bolig, er markant opfyldt, men begrænses naturligvis af, at kravene til at blive visiteret til en plejebolig er så høje, at man ofte vil kunne sætte spørgsmålstegn ved den ældres reelle selvbestemmelse. Målsætningen gennemsyrrer imidlertid både personalets uddannelser og boligernes indretning.

Når man fra mange af de lande, der er ved at have råd til en udvikling af deres ældreomsorg, valfarter til Danmark for at se på plejeboliger, er det netop det, man imponeres over.

333

Albertslund arbejder for velfærd

Et nyt sundhedshus skal skabe øget velfærd for de ældre i Albertslund Kommune

Af
Steen Christiansen,
borgmester

I Albertslund Kommune skal planen om et nyt sundhedshus være med til at forbedre sundheden og velfærd hos byens borgere. Målet er, at albertslundborgeren skal opleve én indgang til sundhed i Albertslund og en tæt sammenhæng mellem det nære sundhedsvæsen og hospitalet.

Et stigende antal ældre er, som i resten af landet, en af udfordringerne i Albertslund, og derfor vil kommunen arbejde med at forbedre sundheden blandt borgerne. Det skal blandt andet ske igennem udviklingen af et sundhedshus, fortæller Børge Alstrup, sundhedschef i Albertslund:

»Sundhedshuset skal med sine faciliteter og fælles servicefunktioner medføre, at alle albertslundborgerne ved, hvor de kan henvende sig og få den hjælp og information, de har behov for. Det skal være let for albertslundborgeren at finde vej til sundhedshuset, og det skal være kendt af alle byens borgere«, siger han.

Samlet sundhed udvikler velfærd

Planen er, at sundhedshuset skal placeres i forbindelse med et nyt

plejecenter. Ved at samle sundhedsfunktionerne et sted er målet, at Albertslund får skabt et fælles rum, hvor velfærd kan udvikles, og hvor rammerne for det gode liv blandt byens ældre borgere sættes. »Albertslund er en by, hvor sundhed er placeret højt på dagsordenen, og hvor borgernes liv og helbred tages seriøst og prioriteres. Med sundhedshuset skaber vi et rum, hvor vi kan udvikle sammen og være bedre klædt på til at håndtere udfordringerne«, forklarer Børge Alstrup.

Han håber, at sammenlægningen af de mange sundhedsfunktioner kan være med til, at kommunen kan lave flere og bedre tilbud til albertslundborgerne:

»Planen er, at der i sundhedshuset blandt andet skal laves et køkken, som kan bruges til madlavningsundervisning, som kan hjælpe borgerne til en bedre sundhed. Det er nemmere at indføre sund mad i hverdagen, hvis man undervises i at lave maden i praksis. Det kan blandt andet komme diabetikere og borgere med ernæringsproblemer til gode«, siger Børge Alstrup. Derudover vil der være mulighed for, at kommunens foreninger og frivillige kan benytte sundhedshusets faciliteter uden for åbningstiderne, for eksempel træningsmaskinerne i genoptræningen.

Tiltrække arbejdskraft

Et sundhedshus vil også kunne til-

godese de kommende lægers faglige og kollegiale ønsker til en arbejdsplads. Det kan bidrage til at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft, og ved at samle en række funktioner kan det både give en mere effektiv drift og øget kvalitet:

»Målet er, at der bliver frigivet flere ressourcer, som bl.a. kan bruges på at arbejde med forebyggelse, kronikerindsatsen og forskning inden for sundhedsfremme«, siger Børge Alstrup.

I dag er behandlingstilbuddene til albertslundborgerne spredt rundt omkring i kommunen.

Sundhedshuset skal skabe et trygt miljø for kommunens borgere, og blandt andet gøre det nemmere at forbedre indsatsen inden for borgere med kronisk sygdom og forebyggelse:

»Fordi vi får nogle egnede lokaler, hvor vi kan samle sundhedsindsatsen og får flere kompetente medarbejdere samlet et sted, kan vi koncentrere indsatsen og lave flere tilbud til borgerne, for eksempel kan vi arbejde med telemedicin centralt«, fortæller Børge Alstrup.

Sundhedshuset skal blandt andet have tilknyttet læger, sygeplejersker og fysioterapeuter samt indeholde et genoptræningscenter.

Kommunalbestyrelsen har valgt et team med MT Højgaard i spidsen til at stå for det planlagte byggeri af sundhedshuset i Albertslund Centrum.

Byggeriet opføres langs Albertslundvej vest for busholdepladsen på det område, hvor der i dag er parkeringspladser. De grønne tage opsamler og bruger regnvandet, så kloaksystemerne ikke belastes af kraftige regnskyl.

Børge Alstrup,
sundhedschef,
Albertslund Kommune:

“Albertslund er en by, hvor sundhed er placeret højt på dagsordenen, og hvor borgernes liv og helbred tages seriøst og prioriteres...”

Pladsen foran Sundhedshuset kaldes Nytorv og ligger i forlængelse af Skolegangen på niveau med resten af Albertslund Centrum. Her er plads til udendørs café og hygge i solskinnet. Der er direkte forbindelse mellem plejecenter og sundhedshus gennem en glaskorridor hen over stien. Fra parkeringskælderens kan man gå direkte ud på Nytorv.

ET MØDE MED VERDENEN PÅ PLEJEHJEM

JEG ER BANGE FOR PLEJEHJEM.
BANGE FOR SNART AT SKULLE SE MIN MORMOR FLYTTE IND I ET.
BANGE FOR SELV AT SKULLE HAVNE DER EN DAG.

Sådan skrev My Buemann i et afgangsprøveprojekt – en bog om plejehjem.

Med bogen ønskede hun et opgør med sin egen frygt samtidig med, at hun ville give en personlig skildring af sit møde med en ukendt verden.

Bogen »Plejehjem« blev til en personlig skildring af nogle af de mange oplevelser hun fik, da hun i foråret 2012 i ti dage flyttede ind på plejehjemmet »Slottet« og konfronterede sin angst. I bogen skriver My Buemann korte tekster med sine tanker og illustrerer dem med sine umiddelbare tegninger. Her bringes et udpluk af bogen.

EN HÅND PÅ EN HÅND.
ET AFTRYK AF OMSORG PÅ DEN GAMLE HUD.

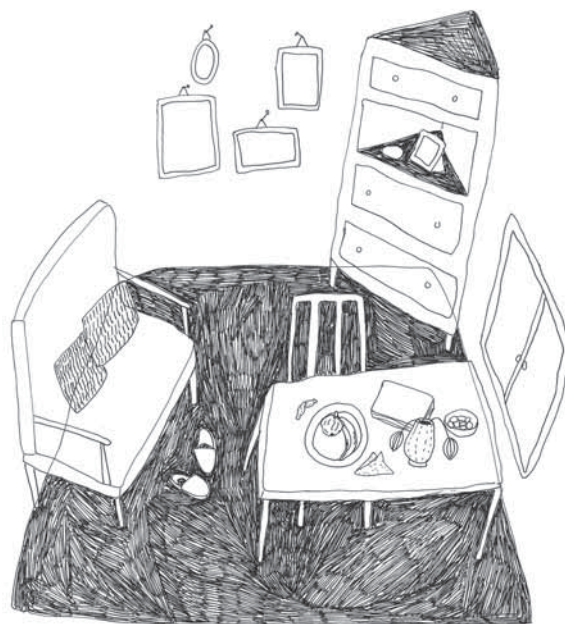

MED ALDERDOMMEN FØLGER
ET HJÆLPELØST ANSIGT.
LIDEN HØREAPPARAT, GEBIS
OG BRILLER ER DET TOMT
OG UBRUGELIGT.

HUDEN GIVER SLIP PÅ KROPPEN.
FALDER NED.
KRØLLER SIG SAMMEN.

DE MANGE FOTOGRAFIER ER
ØJEBLIKSILLEDER AF TIDEN,
DER VAR EN GANG.
DET ER SVÆRT IKKE AT SMILE
VED GENSYNET MED ÆGTEFÆLLEN,
BØRNENE SOM SPÆDE OG
ENS EGET ANSIGT LIDEN SPOR AF TIDEN.

ET LANGT LIV I ET LILLE RUM.

Mindretal i Polen

Kulturelle møder med polske mindretal på femte partnernøde i EU-støttet projekt

Af Jeanne Bau-Madsen, næstformand i Folkevirke

I begyndelsen af maj blev Folkevirke budt velkommen på Krosnienski Uniwersytet Trzeciego Wieku i Krosno, Polen. Her blev det afsluttende partnernøde i EU-projektet »Cultural Integration« (CINT) holdt. Den polske organisation er et universitet for den tredje alder. Denne slags institutioner findes over hele Polen og arbejder ud fra Grundtvigs ord: »Alle skal have mulighed for at lære«. Universiteterne er selvejende, men får stillet lokaler gratis til rådighed af kommunen. Deltagerne skal betale et mindre beløb halvårligt. Her tilbydes undervisning i bl.a. it, sprog, kunstmaling, broderi og andre former for håndarbejde.

Desuden arrangeres der ekskursioner i omegnen.

Krosno ligger i Polens sydøstlige hjørne. Byen fik sine handelsprivilegier i 1400-tallet af kong Kasimir. Byen ligger på en handelsvej fra Balkan til det øvrige Europa. En af de største handelsvarer var vin fra Ungarn. Grænsen til Slovakiet ligger få kilometer fra byen, og lidt længere væk mod sydøst begynder Ukraine. Dette område har gennem historien tilhørt flere forskellige lande, bl.a. et selvstændigt polsk kongerige, der bestod af det nuværende Polen og Litauen, Det østrig-ungarske Dobbeltmonarki og senere Sovjetunionen. Sidst er landegrænsen mod Ukraine blevet flyttet mod vest, så en stor polsk by – Lvov – nu ligger i Ukraine. Dette skete efter Anden Verdenskrig. Under krigen var Krosno på skiftende hænder med mange ødelæggelser til følge. Krosno er i dag en by med få polske indbyggere, men

mange slovakker, ungare og ukrainere. Det er stadig en driftig handelsby og kendt for sin glasindustri. Byen har desuden et stort museum for olielamper.

Ved Krosno har man allerede i 1800-tallet fundet olie, og det var her, man opfandt metoden til at raffinere olien, så den kunne bruges i lamper.

Alt dette oplevede deltagerne ved selvsyn på de mange ekskursioner, de var på under deres fem dages besøg.

Men det var dog ikke udflugter det hele. På alle møder i CINT-projektet er deltagerne blevet præsenteret for lokale immigranter, flygtninge og mindretal. I den region hvor Krosno ligger, er der højst tre procent immigranter.

Den polske projektpartner har derfor i dette projekt kun arbejdet blandt mindretal. Og i denne grænseegn er der til gengæld mange at vælge imellem!

Et glimt fra et af museumsbesøgene, hvor deltagerne fik et godt indblik i den polske folkekultur.

Lemkos-folket

Den første dag besøgte deltagerne en maleriudstilling på universitetet. Alle billederne var malet af kvinder over 70 år fra lemko-folket også kaldet ruthenianere. De tilhører et mindretal, der har boet i denne del af Polen siden 1400-tallet.

Næste dag besøgte gruppen en lemko-landsby og mødte nogle af indbyggerne. Lemko-beboerne bor i Karpaterne, der på dette sted kun er nogle bakker. Husene var alle træhuse, selv kirken var af træ. Lemko-folket har deres eget sprog og bruger de kyrilliske bogstaver. Det er et slavisk sprog, men forskelligt fra polsk og ukrainsk. Sproget er svært at bevare, da lemko er spredt over hele Polen,

Der blev debatteret ivrigt på de mange møder, hvor europæiske folkeoplysere deltog.

Polakkerne er dygtige til at bevare deres kultur, og de mange ekskursioner gav et godt indtryk af den polske kultur. Her er hovedparten af deltagerne samlet efter rundturen på et polsk frilandsmuseum.

fordi den polske stat indtil 1947 deporterede dem til andre steder i landet. Der var således kun 32 huse tilbage i deres landsby mod 184 før Anden Verdenskrig. Den følgende dag hørte vi et foredrag af en religionshistoriker. Han fortalte, at i disse egne mødes to kristne traditioner – den romerske og den byzantinske. Polakkerne tilhører den romersk-katolske kirke, mens lemkos tilhører den

græsk-katolske kirke. Det vil sige, at lemkos-folket hører under paven i Rom, men indretter deres kirker som de ortodokse kirker i øst. Forskeren fortalte desuden, at de græsk-katolske præster ikke lever i cølibat. De kunne have kone og børn – men de skulle være gift, før de blev ordinerede! Lemkos-folket havde svært ved at bevare deres helligdage, da de som græsk-katolske går efter den julianske

kalender, mens resten af Polen bruger den gregorianske.

Romaer i Polen

I løbet af partnermødet deltog også en repræsentant fra roma-folket. Raymond var en mand i 30'erne, som arbejdede med integration af roma-børn. I sit job gjorde han et stort arbejde for at nedbryde stereotyper om romaerne. Han fortalte, at der er omkring 20.000 romaer i Polen. De tilhører fem forskellige stammer med hvert sit sprog. I 1964 holdt de polske romaer op med at rejse og blev bofaste. I dag er romaerne stolte af at være romaer, og som et eksempel på, at der er noget at være stolt af, fortalte han, at sangerinden Madonna har roma-rødder. Roma-børnene går i skole, fordi det skal de efter polsk lov. Pigerne bliver taget ud af skolen, når de skal giftes. Og det bliver de ofte, når de er omkring 15 år.

Det giver problemer med den polske lovgivning, men Raymond sagde, at de polske myndigheder så igenem fingre med dette.

Ægteskaberne er arrangerede af stammen, og Raymond fortalte, at hans søn på otte år allerede var forlovet. Hvis man gifter sig uden for roma-folket bliver man – hvis man er en mand – lagt på is i fem år. Hvad der sker, hvis man er kvinde, kunne han ikke svare på. Han kunne vist ikke forestille sig, at det kunne ske.

Raymond var en hyggelig fyr, der drak vores vin og sang for os hele vejen hjem i bussen.

Efter fem dage med mange interessante oplevelser sluttede partnermødet med en farvel-middag.

CINT-projektet har løbet i to år, og vi har haft fem interessante partnermøder og har fået mange gode venner. Nu forestår en afrapportering, som vi delvis skal gøre sammen med partnerne, delvis i vores hjemlande. Det er et meget omfattende arbejde.

Optakten til Folke-mødet var travl for allingeborgerne – der skulle males og hvidtes, så alt fremstod smukt.

Folkevirke på Folkemødet '12

Flot markering af Folkevirke på Folkemødets fire dage i Allinge

Af Annemarie Balle

Folkemødet '12 på Bornholm blev en kæmpe succes med flere end 25.000 besøgende, så Folkemødets egen målsætning blev så rigeligt indfriet.

I dagene op til åbningen den 14. juni blev der stillet hundredvis af hvide telte op, trykket kabler til strøm og kørt hundredvis af lastbiler ind med mad og drikke til de mange besøgende.

Bornholmerne selv sørgede også for, at alt var klar til modtagelsen – veje blev asfalteret og husene malet, så alt strålede om kap med solen fra den blå himmel.

Nogle af de folkeoplysende organisationer var med for første gang samlet i Dansk Folkeoplysnings Samaråds telt – heriblandt Folkevirke.

Selv om Folkevirke – og andre folkeoplysende organisationer – var med for første gang, så var det tydeligt i de mange officielle taler og de politiske indlæg, at folkeoplyserne var velkomne gæster. Folkeoplysning, samtale, dialog og aktivt medborgerskab blev nævnt mange gange og tydeligvis værdsat. Folkevirke var flot repræsenteret med blade, bøger, foldere, flyers, skvalderkålspesto – og så en række

ildsjæle, som repræsenterede Folkevirke på flotteste vis!

Folkevirke havde også fået fremstillet en fantastisk video, hvor en række folk svarer på spørgsmål som fx »Hvad betyder aktivt medborgerskab for dig?«, »Hvad betyder demokrati for dig?« og »Hvilken betydning har kultur i det danske samfund?«. Videoen vakte stor opmærksomhed og fik megen ros. Den fremstod meget professionel og var fremstillet af elever fra 10. klasse fra Kildevældsskolen.

I løbet af de fire dage, som Folkemødet løb over, blev der uddelt flere end 300 poser med materiale om Folkevirke – og et eksemplar af Folkevirkes seneste blad, som netop har fokus på Folkemødet.

De mange dage med de tusindvis af besøgende gav mulighed for mange givende samtaler med interesserede. Flere havde gode idéer til, hvordan Folkevirke kan udvikle sig – og hvordan vi kan samarbejde i nye netværk.

Om lørdagen satte Folkevirke sin egen dagsorden. Det skete, da tidligere kulturminister Jytte Hilden lagde ud med et oplæg på Speakers Corner, hvor hendes overskrift var »Smag på demokratiet«. Efter talen

gik hun sammen med interesserede tilhørere ind i Folkevirkes telt, hvor debatten fortsatte i en times tid. En del af debatten tog afsæt i de tanker omkring demokrati, kultur og medborgerskab, som Folkevirke havde indsamlet i særlige dåser fra de mange besøgende på Folkemødets første dage.

Derefter talte ergoterapeut og folkevirker Ulla-Brita Gregersen på Speakers Corner under overskriften »Hvad nytter det, at hjertet banker, hvis det ikke har noget at banke for?«. Hendes oplæg blev også efterfulgt af en levende debat i Folkevirkes telt.

Folkevirke takker for den store interesse og skal nu i gang med at få omsat nogle af de mange idéer til konkrete projekter og tage kontakt til de mange interesserede, som vi talte med i Allinge.

Vi ser tilbage på mange glødende debatter og spændende diskussioner på Folkemødet, og derfor ønsker Folkevirke også at deltage i næste års Folkemøde på Bornholm. Vi skal allerede i løbet af de kommende måneder i gang med planlægningen.

Interesserede kan melde sig til Folkevirke – gerne via mail: folkevirke@folkevirke.dk

Der var livlig aktivitet på Folkevirkes stand på Folkemødet '12. Her ses tre af folkevirkes ildsjæle – fra venstre ses Folkevirkes formand Annemarie Balle, Gunvor Fink Møller, Lemvig og Folkevirkes konsulent Susanne Tarp.

Folkevirke takker sine sponsorer for støtte til deltagelsen i Folkemødet '12 på Bornholm. Uden denne økonomiske støtte havde det ikke været muligt for Folkevirke at deltage så aktivt med fire arrangementer, trykke flyers og uddele et temablad med fokus på netop Folkemødet. Derfor takkes Jyllands-Postens Fond og Hulda Petersens Fond for deres økonomiske støtte!

Folkevirkes formand introducerer tidligere kulturminister Jytte Hilden (yderst t.h.) på Speakers Corner.

Aktive folkevirkere sørgede for at dele Folkevirke-materiale ud og indsamle kommentarer. Her er det Gunvor Fink Møller, Lemvig, der taler demokrati med nogle Folkemødedeltagere.

Ulla-Brita Gregersen i livlig debat om generationsspørgsmål i Folkevirkes telt.

Folkevirkes video blev vist og ivrigt kommenteret på Folkemødet '12.

Et kig ind på Folkevirkes stand, hvor interesserede kunne se det seneste nummer af »Folkevirke«, læse brochurer og lægge kommentarer i dåserne.

Det kan vi bruge Folkevirke til!

Folkevirke er netop blevet udpeget til koordinator for et stort projekt med støtte fra Nordplus

Af Jeanne Bau-Madsen,
næstformand i Folkevirke

I årsberetningen for Folkevirke 2012 nævnte formanden nogle eksempler på, hvad vi kan bruge Folkevirke til. Jeg vil gerne give et eksempel på, hvad jeg har brugt Folkevirke til indenfor det seneste halve år.

For nogle år siden var jeg sammen med andre folkevirkere på besøg i det cypriotiske parlament i Nicosia. Her oplevede jeg, at den form for demokrati, jeg kendte, ikke var den samme, jeg mødte, da jeg hørte debatten i det cypriotiske parlament. Da jeg kom hjem, tænkte jeg, at det måske var, fordi Danmark er et gammelt demokrati, og Cypern er et nyt. Jeg fik lyst til at afprøve min tese og skrev et oplæg til et projekt. Dette er hvad jeg skrev:

»Borgere i gamle demokratier ved, at demokrati ikke kun er en måde at styre samfundet på, det er en livsform. Den ældre generation

har derfor en pligt til at opdrage nye generationer til en demokratisk indstilling til livet. Dette indebærer en accept af, at alle er lige, og ingen er bedre end andre.

I unge demokratier er den ældre generation opdraget under totalitære regimer og ikke vant til en demokratisk livsstil. Det er den yngre generation, der ved noget om demokrati, fordi de er opvokset under et demokratisk styre. De kan fremmedsprog og rejser meget«.

Men hvordan får man sådan et projekt sat i gang?

Jeg spurgte selvfølgelig Folkevirke! Dette resulterede i, at jeg i efter sommeren kom på et kursus i at skrive en ansøgning til Nordplus, som er en organisation under Nordisk Ministerråd. Nordplus uddeler hvert år omkring 1 mio euro til projekter i de nordiske lande og Baltikum.

Ved juletid var jeg kommet i kontakt med partnere fra Norge, Estland, Letland og Litauen. De

syntes, at min idé var spændende og ville gerne deltage i et projekt. Jeg skrev en ansøgning, som de kunne godkende, og den 1. marts blev ansøgningen og et budget sendt til Nordplus administrationen.

Den 1. juni fik jeg at vide, at ansøgningen var blevet godkendt, og kunne skrive til mine partnere, at vi kunne gå i gang den 1. september. Vi fik 25.000 euro til projektet. Det beløb skal dække rejser, fortæring og hotelophold for alle deltagere.

Det første, der skal ske, er, at vi holder et møde med alle partnere på Folkevirkes kontor i København i løbet af efteråret. Her er alle interesserede folkevirkere velkomne.

At dette er lykkedes, er naturligvis fordi det er Folkevirke, der søger, og det er da også Folkevirke, der skal administrere pengene.

Det bliver ikke nemt, da vi fik mindre, end vi havde søgt, men alle deltagere er indstillet på at spare, hvor vi kan.

HJÆLP TIL SAMARBEJDE

Af Jeanne Bau-Madsen,
næstformand i Folkevirke

Folkevirke har fået bevilget penge til en undersøgelse af etniske foreninger i Danmark. Vi har udarbejdet et lille skema, som vi beder foreningerne svare på.

Her har vi brug for jeres hjælp!

Vi ved, at der er mange af vores medlemmer rundt omkring i Danmark, der er engagerede i arbejde med flygtninge og indvandrere.

Vil I bede de foreninger, som I kender, om at udfylde skemaet?

Måske skal de have lidt hjælp og det ville også gøre undersøgelsen bedre, hvis I kunne skrive et par ord om jeres oplevelse af foreningens arbejde.

Skemaet ligger på hjemmesiden www.folkevirke.dk. Det kan fremsendes på papir med posten til Folkevirke, eller I kan scanne det udfyldte skema og sende det til: folkevirke@folkevirke.dk.

Hvis I vil høre mere om undersøgelsen eller har nogle spørgsmål, så skriv til:

jeanne@bau-madsen.dk

VERDENS

"BEDSTE" LEJR

FOLKEVIRKE
ARRANGERER LEJR
FOR BEDSTEFORÆLDRE
OG BØRNEBØRN
I UGE 42

Igen i år siger Folkevirke velkommen til bedstemødre og bedstefædre med børnebørn og til »reserverbedster« med slægtnings eller venners børn. Bedsteforældrelejreren arrangeres i samarbejde mellem bedsteforældre, børnebørn og lederne.

Det er altid et givende samvær, så sæt allerede nu et kæmpe X i kalenderen! Lejren arrangeres i skolernes efterårsferie – i **uge 42**. Deltagerne plejer at lave mad sammen hele ugen, være på bustur, løbe natløb med lommelygter, lave mini-olympiade og lave kreative ting. Desuden bliver der også masser af tid til at snakke, drikke kaffe og bare nyde at være sammen.

Priser

Pr. barn: **700 kr.**

Pr. voksen: **850 kr.**

Depositum pr. voksen: **200 kr.**

Danske Bank:

Reg.nr.: 0274. Kontonr.: 4594241339.

Depositum indsættes ved tilmelding senest den 1. august 2012 på ovenstående konto. **Restbeløbet indsættes senest den 1. september 2012** – husk at påføre navn i tekstfeltet ved indbetaling.

Tilmeldingen er bindende – ved afbud tillades det at beholde det indbetalte depositum på 200 kr. I prisen er bl.a. overnatning i eget værelse, alle måltider – også mellemmåltider – samt drikkevarer som kaffe/te og saft/mælk.

Deltagerne skal selv medbringe sengetøj og linned (dyne, sovepose og lagen), pude, varmt hverdagstøj, kraftigt fodtøj, regntøj, håndklæder, viskestykker, sygesikringsbevis og gerne musikinstrumenter.

Der er planlagt et natløb, så husk også en lommelygte!!

Desuden opfordres deltagerne til også at medbringe fx farver, spil, karton, perler og stofrester, så der er lidt aktiviteter, hvis vejret bliver dårligt.

Forventet **ankomst** til lejren **mandag den 15. oktober 2012** mellem **kl. 12 og 14**, hvor deltagerne drikker kaffe/te, let frokost og kage.

Fredag den 19. oktober 2012 er der fælles oprydning inden **afgang ved 11-12-tiden**.

SÆT X
I KALENDEREN!

Efterårets Bedsteforældre- og Børnebørnlejrers adresse er:

DUI – LEG og VIRKEs Ferielejr
Vegavej 47
Vejlby Fed
5500 Middelfart
Mønttelefon: 6440 6601

Kontaktpersoner

Jeanne Bau-Madsen: tlf. 4585 6592

– e-mail: jeanne@bau-madsen.dk

Helle Bruun: tlf. 2684 8134

– e-mail: hbruun@dsa-net.dk

Lissa Kyhn: tlf. 2247 4728

– e-mail: lissa@svanenet.dk

Send tilmelding med navne og børnenes alder til Lissa Kyhn.

De tre arrangører gør forarbejdet og indbyder, men vil meget gerne have forslag og idéer fra alle bedstemødre, bedstefædre og børn. Alle deltagerne forventes at samarbejde om madlavning, oprydning, ture, aktiviteter, underholdning samt planlægning af afslutningsaftenen, der plejer at være helt forrygende.

Folkevirke til kongeligt Haveselskab

Da Kongehuset indbød landets frivillige til Haveselskab på Fredensborg Slot den 19. juni, var Folkevirke med på gæstelisten.

Folkevirkes formand Annemarie Balle deltog sammen med en halv snes andre folkeoplysere under Dansk Folkeoplysnings Samråd. Det blev en fantastisk eftermiddag, hvor H.M. Dronningen og H.K.H. Prinsgemalen var værter

Foto: Christian Meyer, Kongehuset

sammen med H.K.H. Kronprinsesse Mary, H.K.H. Prins Joachim, H.K.H. Prinsesse Marie og H.K.H. Prinsesse Benedikte. I løbet af eftermiddagen blev der budt på lækkerier, H.K.H. Prinsgemalens vine og fin musik.

Alle kongehusets medlemmer bevægede sig rundt mellem deltagerne og lyttede interesseret til de frivilliges beretninger.

Det sker i Folkevirke i de næste måneder...

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke,
☎ 56 49 21 65

BIRKERØD ØST

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og planlægger fra gang til gang.

Kontakt:

Lis Timmermann,
Nørrevang 1, 3460 Birkerød,
☎ 45 81 37 60

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage.

Ved redaktionens slutning
forelæ der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger
kan fås

ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11

(bedst mandage, tirsdage og
onsdage mellem kl. 9 og 16)
eller på e-mail:

folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig
som åbne debatter
om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.

**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.

☎ 33 32 83 11

**Vi mødes på torsdage
kl. 12-14.30.**

Halvårskontingentet er kr. 200,-

Kontakt:

Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEEN Litteraturkreds

Møderne holdes den sidste tirsdag
i hver måned, kl. 14-17.

Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder kl. 14 til 17 i
Glostrup Fritidscenter mødelokale 3.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund,
☎ 43 64 62 07

Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Ellis Grønvold
Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

November

Tore Leifer vil gennemgå en opera
fra Det Kongelige Teaters reper-
toire i sæsonen 2012/13.

Mødet vil foregå i Fuglevad Mølle,
Kgs. Lyngby.

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen,
☎ 45 85 65 92

Ella Buck,
☎ 45 82 22 42

Lene Hjeds,
☎ 45 81 61 31

Eva Ladekarl,
☎ 45 87 73 77

Jytte Skou,
☎ 45 88 10 37

Kasserer Doris Thye-Petersen,
☎ 45 81 44 18

Annette Albrecht,
☎ 45 87 43 67

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Med mindre andet er nævnt,
foregår alle møder på Hotel Farsø
kl. 14-16.

Alle er velkomne. Entre samt kaffe/
te med kage, kr. 75,-

10. september kl. 19.30

på Kimbrærkroen, Aars

Filosof John Engelbrecht, Vejle.

Kom og få idéer til et mere kreativt
og farverigt liv!

Emne: »At finde humoren, livsglæden
og visdommen i hverdagen!«.

1. oktober

Sognepræst Kirsten Munkholdt,
Tårs-Ugilt.

Emne: »Prinsesserne«
af Anne Marie Løn.

5. november

Mag.art. i kunsthistorie og forfatter
Lise Svanholm, Hellerup.

Emne: »Malerne på Skagen« – ny
udgave. Power Point foredrag om
Skagensmalerne i den store perio-
de i årtierne omkring 1900.

3. december

Komponist Bjarne Haahr, Brødstrup.

Emne: »Ind under Jul«.

Kendte og ukendte adventssange
og salmer samt sange og tekster
af bl.a. Piet Hein og
Halfdan Rasmussen.

Kontakt:

Formand Karen Pihlkjær,

☎ 98 66 16 80

Næstformand Inger Poulsen,

☎ 98 67 82 89

Kasserer Inga Roed,

☎ 98 67 82 23

Sekretær Lone Nørgaard,

☎ 98 65 82 57

Best.medlem Kirsten Madsen,

☎ 98 66 30 24

Best.medlem Esther Poulsen,

☎ 98 63 61 34

Best.medlem Mona Bach Jensen,

☎ 22 40 29 58

Vesthimmerlands Litteraturkreds
Kredsen mødes i Dronning Ingrid Hallen, Farsø, hvor alle møder starter kl. 14.00, med mindre andet oplyses.

Kontakt:

Inger Skjærris Olsen,
Tulipanvej 2, 9640 Farsø,
☎ 98 63 34 34
Eva Jespersen,
Jeppe Åkjærsvvej 19, 9640 Farsø
☎ 98 63 12 97

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Alle møder foregår på torsdage fra 14 til ca. 16 på Kulturellen, Nørregade 7, lokale »Lille festsal«. Man er meget velkommen 1/2 time før møderne. Hvert arrangement koster for medlemmer kr. 30,- og for ikke-medlemmer kr. 50,- Medlemskontingent er for et år kr. 200,-

Kontakt:

Kredsleder Jytte Nielsen,
☎ 97 12 31 90
Jutta Jørgensen,
☎ 97 26 80 18
Mona Haven Jensen,
☎ 97 12 17 45/23 41 13 40,
mona@bromann.dk
Inge Nedergaard Pedersen,
☎ 97 12 74 04
Tove Katstrup, ☎ 40 70 90 51

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen,
☎ 97 41 40 92

REGION VESTJYLLAND

LEMVIG

Kontakt:

Gunvor Fink Møller,
Grummegårdsparken 25,
Nørre Nissum,
7620 Lemvig
☎ 61 77 26 33
gunvor.fink.moeller@skolekom.dk

REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteraturkredsen fortsætter

Kontakt:

Ida Hansen, ☎ 66 11 23 71

REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til samtalekreds i litteratur.

Møderne afholdes tirsdage kl. 14.00-16.30 i Roskilde Biblioteks foredragssal, hvis ikke andet er nævnt. Der holdes kaffe-/tepause. Prisen er kr. 35. Årskontingent er kr. 300 (dog kr. 150 for medlemmer af Folkevirke i København).

Kontakt:

Formand Annette Molin,
☎ 46 36 09 31
annette.molin@mail.dk
Kasserer Britta Poulsen,
☎ 46 36 56 32
britta.poulsen@privat.dk
Sekretær Birgit Andersen,
☎ 46 78 74 96
birgit.andersen@it.dk
Kirsten Rudfeld,
☎ 46 35 68 91
rudfeld@webspeed.dk

Ester Aagaard,
☎ 46 75 75 41
esteraagaard@roas.dk
Suppleant Anni Gudmundsen,
☎ 22 23 50 61
annira@sol.dk
Inger Margrethe Christensen,
☎ 46 35 64 45
imc@ruc.dk

UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

 Folkevirke
Nysgerrig

Har du lyst til at opleve ting på en ny måde og foretage tværsnit i debatten på en anderledes og overraskende måde, så er Folkevirke et bud på et spændende debatforum. Folkevirke har specialiseret sig i at arrangere **debatmøder, studie-kredse og kurser** landet over.

Folkevirke har kredse flere steder, og de planlægger aktiviteter lokalt, mens Folkevirkes kontor i København planlægger større møder i samarbejde med interesserede, som brænder for en god idé.

Har du en **god idé**, men savner praktisk hjælp til at få den gennemført, så ring til Folkevirke og få en snak med oplysningskonsulent Susanne Tarp om, hvordan idéen kan realiseres – alene eller i samarbejde med lokale Folkevirkekredse.

Bliv medlem af Folkevirke og:

- få tilsendt Folkevirkes kulturtidsskrift »Folkevirke« mindst fire gange om året
- få tilsendt programmer om større arrangementer
- få løbende information om, hvad der sker i Folkevirke
- få mulighed for selv at arrangere møder
- få mulighed for at få indflydelse på indholdet i mindre og større projekter
- blive tilknyttet en af Folkevirkes lokale kredse
- blive en del af et inspirerende netværk – lokalt og landsdækkende

Årligt kontingent kr. 400.

Du kan læse nærmere om Folkevirke på www.folkevirke.dk

FOLKEVIRKE,
tlf. 33 32 83 11, folkevirke@folkevirke.dk

Inspirationsweekend i Herning

PROGRAM

Det flerkulturelle møde 18. og 19. august 2012

Lørdag den 18. august

Fra kl. 12.00 kan der tjekkes ind på Danhostel.

Kl. 14.00: Deltagerne mødes på Angligården til eftermiddagskaffe med kage.

Bitten Damgaard fortæller om »**Et liv med kunsten – om kunstens tværkulturelle sprog**«. Derefter rundvisning i kunstsamlingen.

Kl. 18.00: Middag på Danhostel.

Kl. 19.30: Folkevirkes næstformand Jeanne Bau-Madsen og **konsulent Susanne Tarp** lægger op til debat om »**Den multikulturelle kommunikation**«. De vil tale om kulturel kommunikation, når forskellige handle-mønstre og antagelser pludselig bliver tydelige, skaber misforståelser eller viser forskelligheder og nye perspektiver.

Søndag den 19. august

Kl. 7.00-9.00: Morgenmad.

Kl. 9.30-12.00: Antropolog, lærer og indvandrerlærer Karen Toft lægger op til debat under overskriften »**Folkeoplysningens udfordringer i det multikulturelle samfund**«. Debatoplægget vil bl.a. indeholde mange konkrete eksempler fra dagligdagen. Karen Toft vil desuden præsentere en simpel model, som kan hjælpe til forståelsen af vores samvær med hinanden og give 10 konkrete bud på, hvor kæden typisk hopper af.

Kl. 12.00: Frokost.

Kl. 13.00-15.30: Workshops, som stiller spørgsmål til kulturmødet, og om hvordan de enkelte deltagere vil implementere, hvad de har lært i deres kredse og lokale netværk.

Kl. 15.30: Opsamling og afrejse.

Priser

Medlemmer af Folkevirke skal betale **kr. 200,-** for hele arrangementet. Dog betales særskilt for egne drikkevarer samt leje af sengelinned.

Ikke-medlemmer af Folkevirke kan tilmelde sig **hele eller dele af arrangementet:**

Lørdag eftermiddag inkl. eftermiddagskaffe/kage: **kr. 100,-**

Lørdag aften inkl. 2-retters middag, men ekskl. drikkevarer: **kr. 225,-**

Søndag inkl. frokost, men ekskl. drikkevarer: **kr. 225,-**

Der planlægges med fælles togtransport fra København og mulighed for påstigning undervejs.

Sæt kryds i kalenderen allerede nu!

Seneste tilmelding søndag den 12. august 2012 til folkevirke@folkevirke.dk eller tlf. 3332 8311/tlf. 5151 2420